

Systemanalysavdelningen
Enheten för policyanalys
Charlotte Billgren
016-544 21 22
charlotte.billgren@energimyndigheten.se

Miljödepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande angående Myndighet för miljön – en granskning av Naturvårdsverket, SOU 2008:62

Sammanfattning

Energimyndigheten

- anser att en större utredning av miljömyndigheter i Sverige kan göras men bör föregås av en tydlig indikation från politiskt håll om vad som önskas uppnås.
- anser att inrättandet av ett Miljömålsinstitut kan vara värt att överväga. Dock anser Energimyndigheten att ett sådant beslut måste invänta den utredning som precis tillsatts av regeringen för de svenska miljö kvalitetsmålen.
- konstaterar att utredningen inte tagit upp frågan om Naturvårdsverkets statistikansvar.
- instämmer med att Tillsyns- och föreskriftsrådet består av för många ledamöter idag.
- anser att Energimyndigheten bör ha ansvar för tillsynsvägledningen för miljöfarlig verksamhet i de frågor som rör hushållning med energi.
- anser det tveksamt att Naturvårdsverket ska få rätt att överklaga alla beslut som fattas av kommuner och länsstyrelser med stöd av miljöbalken. Energimyndigheten förespråkar att en nationell likhet överlag lättare kan uppnås genom att det utfärdas allmänna råd och genom att använda generella styrmedel.
- tillstyrker att minska antal råd vid Naturvårdsverket för att tydliggöra ansvar och roller.

Energimyndighetens ställningstagande

Kapitel 2 Återblick och framtidsperspektiv

Utredningen föreslår att *en utredning med uppgift att ompröva ansvarsfördelning och organisation för det svenska miljöarbetet* bör tillsättas.

Energimyndigheten anser det positivt med en kontinuerlig diskussion kring hur strukturen och effektiviteten i det svenska miljöarbetet kan förbättras. Ett tydligt exempel på miljöarbetets komplexa karaktär är klimatfrågan där en kraftsamling

från en stor del av myndighetssfären är nödvändig. Energimyndigheten är medveten om hur viktigt det är att samarbetet mellan såväl myndigheter som departement är välfungerande. Energimyndigheten ligger främst under Näringsdepartementet som ansvar för energipolitiken. Energimyndigheten har även betydande verksamhet inom klimatområdet, bland annat sköter Energimyndigheten Sveriges internationella klimatinvesteringsprogram och ansvarar för registret för utsläppshandel. Myndighetens uppdrag inom klimatområdet kommer från Miljödepartementet som har ansvar för klimatpolitiken. Detta förhållande ställer stora krav på samordning mellan de två departementen och myndigheten. Att detta är svårt märks inte minst i arbetet med budget och regleringsbrev, i längden kanske detta inte är hållbart utan kräver en mer formaliserad relation mellan Miljödepartementet och Energimyndigheten.

En så pass stor omstrukturering av hela det svenska miljöårsarbetet som diskuteras i utredningen av Naturvårdsverket skulle dock kosta mycket, både i termer av tid och pengar, samt ta kraft från det pågående arbetet som utförs på de berörda myndigheterna. En vidare utredning om omstrukturering av det svenska miljöarbetet kan göras men bör föregås av en tydlig indikation från politiskt håll om vad som önskas uppnås.

Kapitel 6 Miljömålssystemet

Utredningen föreslår *en ny myndighet, Miljömålsinstitutet, för utvärdering samt samordning och strategisk utveckling av miljömålsarbetet.*

Förslaget i utredningen är omfattande och Energimyndigheten håller med i flera punkter. Det har ibland varit svårt att se vem som har vilket ansvar inom miljömålen, en del av de problemen kan härledas till att miljömålsrådet och dess kansli är placerade vid Naturvårdsverket. Dessutom är utvärderingarna av miljömålen problematiska, dels är det extremt resurskrävande, inte minst för kommuner och länsstyrelser, och därtill är det svårt för myndigheter att utvärdera sig själva. Emellertid anser Energimyndigheten att ett beslut om inrättandet av ett Miljömålsinstitut måste invänta den utredning av de svenska miljömålen som nyligen tillsatts. Där kommer även andra viktiga aspekter vägas in, till exempel den internationella kopplingen och hur näringslivets engagemang för miljömålen ska kunna öka.

Kapitel 7 Miljöövervakning

Energimyndigheten konstaterar att utredningen inte tagit upp frågan om Naturvårdsverkets statistikansvar. Utredningen skiljer inte heller på miljödata och officiell statistik. Energimyndigheten välkomnar en vidare diskussion av ansvarsfrågan och myndighetssamordningen.

Miljöövervakning är en komplex fråga, systemet är komplicerat med övervakning både från olika myndigheter och andra aktörer såsom ideella föreningar och företag. Vad gäller huruvida medelsfördelningen av miljöövervakningsmedlen ska flytta från miljömålsrådet till Naturvårdsverket är det en fråga som den nytillsatta

utredningen av de svenska miljömålen borde undersöka närmare eftersom miljöövervakningen är tätt integrerad med arbetet med miljömålen.

Kapitel 8 Tillsyn enligt miljöbalken

Naturvårdsverket bör enligt utredningen ha ett *tydligt samordningsansvar för tillsynsvägledningen under miljöbalken*. Utredningen föreslår ett *bibehållet Tillsyns- och föreskriftsråd som fortsätter vara placerad på verket*. Styrelsen anses dock vara för stor idag och föreslås istället endast bestå av vad som benämns "Miljöbalkens kärnmyndigheter" Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen, Socialstyrelsen, Jordbruksverket och representanter för länsstyrelsen och kommuner.

Energimyndigheten delar bedömningen att Tillsyns- och föreskriftsrådet består av för många ledamöter idag. Dock riskerar rådet att bli alltför snävt om bara Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen, Socialstyrelsen, Jordbruksverket samt länsstyrelser och kommuner är representerade.

Utredningen föreslår att det tydliggörs i *tillsynsförordningen (1998:900)* att *Naturvårdsverket har ett samordnande ansvar för miljötillsynsarbetet under miljöbalken*. Utredningen skriver även att *för att fungera som nationell tillsynsvägledare, måste Naturvårdsverket ha en egen, högt utvecklad sakkunskap på miljöområdet*. Energimyndigheten instämmer med utredningen om att sakkunskapen måste vara stor inom de områden en myndighet är tillsynsvägledande inom. Energimyndigheten förstår att det blir ett problem ifall sakkunskapen ifrågasätts av berörda aktörer. Energimyndigheten vill i detta sammanhang påpeka att det är angeläget att energifrågorna hålls ihop så långt som möjligt.

Energimyndigheten har haft i uppdrag att lämna förslag till revidering av krav i lagen (2004:1196) om program för energieffektivisering, och konsekvensändringar i miljöbalken. I slutrapporten för detta uppdrag förde myndigheten fram ståndpunkten att Energimyndigheten borde ges det vägledande tillsynsansvaret för hantering av energihushållningsfrågorna enligt miljöbalken. Energimyndigheten förslår ett tillägg i förordning (1998: 900) om tillsyn enligt miljöbalken. Energimyndigheten föreslår också att myndigheten erhåller bemyndigande att meddela vissa föreskrifter inom området.

Kapitel 9 Bevakning av mål och ärenden

Naturvårdsverket bör enligt utredningen ges *möjlighet att överklaga alla slags överklagbara beslut som fattas av kommuner och länsstyrelser med stöd av miljöbalken*. Naturvårdsverket ska även kunna överklaga beslut om sådana detaljplaner enligt plan- och bygglagen som kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Verket föreslås vidare få *möjlighet att överklaga detaljplaner enligt plan- och bygglagen som kan antas medföra betydande miljöpåverkan*. För att klara detta bör Naturvårdsverket inrätta en särskild miljöprövningsenhet.

Energimyndigheten anser att det är tveksamt att Naturvårdsverket ska få rätt att överklaga alla beslut som fattas av kommuner och länsstyrelser med stöd av miljöbalken. I vart fall bör förslag från miljöprocessutredningen inväntas. Utredningen skriver apropå Naturvårdsverkets roll som nationell företrädare för det allmänna intresset att verket ska *bevaka att miljölagstiftningen – såväl den nationella som den EG-rättsliga och konventionsgrundade – tillämpas lika över hela landet*. Energimyndigheten förespråkar att en nationell likhet överlag lättare kan uppnås genom att det utfärdas allmänna råd och genom att använda generella styrmedel.

Kapitel 11 Råden vid Naturvårdsverket

Idag finns tolv råd vid Naturvårdsverket de flesta av dessa råd föreslås av utredningen att tas bort ur Naturvårdsverkets instruktion. Anledningen till detta är att mängden råd *skapar en otydlighet kring Naturvårdsverkets organisation och ansvar*.

Energimyndigheten anser det klokt att minska antal råd vid NV för att tydliggöra ansvar och roller. Råd i sig behöver inte skapa en otydlighet hos en myndighet, men det måste vara klarlagt varför ett råd inrättas och vilken funktion rådet ska ha. I miljöarbetet kan råd vara en god organisationsform då de kan befrämja samarbete mellan myndigheter. Enligt Energimyndighetens bedömning föreligger dock en risk att råd blir isolerade enheter utan direkt kontakt med det övriga arbetet inom myndigheten i fråga. Problem uppkommer inte minst i de fall då råd får beslutanderätt inom en myndighet, då otydlighet i mandat lätt uppkommer.

De råd som Energimyndigheten är delaktig i vid Naturvårdsverket (miljömålsrådet, rådet för utsläppsrätter och rådet för investeringsstöd) föreslås alla försvinna från Naturvårdsverket i utredningens förslag. När det kommer till miljömålsrådet anser Energimyndigheten, som tidigare påpekats, att dess framtida roll och hemvist måste invänta det betänkande som den ny tillsatta miljömålsutredningen skriver på. Rådet för utsläppsrätter och rådet för investeringsstöd är båda råd som härrör till vad utredningen benämner *råd för ärendehantering*. Rådet för investeringsstöd har främst hanterat Klimp och LIP-ärenden och skulle ändå upplösas, när dessa stödformer upphör. När det kommer till rådet för utsläppsrätter ser Energimyndigheten att rådet har fyllt sin funktion men att dess roll förnärvarande och i framtiden inte väntas bli lika betydelsefull.

Specifika synpunkter

Kapitel 3 Verksamhet och resurser

Naturvårdsverket föreslås arbeta mer med opinionsbildande verksamhet. Energimyndigheten anser att arbetet med kunskapsförmedling är det viktiga för en myndighet och att opinionsbildande verksamheter kan lämnas till andra aktörer.

Utredningen rekommenderar bland annat Naturvårdsverket att utveckla sitt strategiska arbete och att inom detta område bör Naturvårdsverket *utarbета en*

strategi för hur verket ska arbeta mot sektorsmyndigheterna. Energimyndigheten stödjer detta förslag då mycket finns att vinna med en sådan strategi och att en långsiktig strategi har potential att underlätta de kontakter som finns mellan sektorsmyndigheter och Naturvårdsverket.

Kapitel 5 Expertstöd i EU- och internationellt arbete

Utredningen konstaterar att *departementet och verk behöver utveckla former för att tydliggöra och skapa samsyn om övergripande prioriteringar i EU-arbetet och internationellt. Dessutom vill utredningen se en förstärkning av Naturvårdsverkets EU- och internationella arbete särskilt inom klimat- och havsmiljöområdena. Utredningens tredje förslag att utreda hur EU- och internationellt arbete ska bedrivas för att bäst bidra till att uppfylla de svenska miljömålen och en globalt hållbar ekologisk utveckling är redan på gång i och med den nytilsatta utredningen om de nationella miljö kvalitetsmålen som bland annat ska undersöka precis det.*

Inom bland annat klimatområdet samarbetar Energimyndigheten och Naturvårdsverket i hög grad och vad gäller klimatarbetet så har båda myndigheterna sina uppdrag av Miljödepartementet. Naturvårdsverket har även för övrig verksamhet Miljödepartementet som huvudman medan största delen av Energimyndighetens övriga verksamhet sorterar under Näringsdepartementet. I de frågor där båda myndigheterna har Miljödepartementet som huvudman är det viktigt att det sker en öppen diskussion mellan departementet och de bägge myndigheterna för att på ett optimalt sätt dra nytta av den kompetens och expertis som finns på respektive myndighet. Vad gäller förstärkning av Sveriges internationella klimatarbete krävs dessutom politiska prioriteringar och styrning kring ansvarsfördelning mellan olika berörda myndigheter.

Energimyndigheten är gärna en aktiv part i diskussionerna om hur det svenska arbetet inom såväl miljö- som energifrågor kan bli än effektivare, starkare och mer integrerat.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Tomas Kåberger. Vid den slutliga handläggningen har därutöver deltagit avdelningscheferna Anneli Eriksson, Susan Linton Royen, Zofia Lublin, Andres Muld, Birgitta Palmberger och Mathias Fock, verksjuristen Fredrik Selander samt handläggaren Charlotte Billgren, den sistnämnde föredragande.

Tomas Kåberger
Charlotte Billgren

